

OFIARA CHRYSYDUSA OFIARĄ KOŚCIOŁA W ŚWIETLE MSZALNYCH MODLITW NAD DARAMI¹

W Nowym Przymierzu, w odróżnieniu od Starego, jest tylko jeden Kapłan, Jezus Chrystus. W Starym Testamencie urząd kapłański bowiem przechodził z ojca na syna, na skutek nieubłaganego prawa śmierci. Ponadto wypełniane czyny kapłańskie nie przynosiły ludziom zbawienia, pozwalały jedynie w sposób niedoskonały czcić Boga i upraszać niektóre Jego dary, jak błogosławieństwo czy czystość rytualną. Dzięki przyjsciu Syna Bożego w ludzki świat mogło dokonać się rzeczywiste pojednanie człowieka z Bogiem. Jezus Chrystus i Jego dzieło odkupienia stanowi wypełnienie obietnic Boga oraz szczyt całej historii zbawienia: „Albowiem jeden jest Bóg, jeden też pośrednik między Bogiem i ludźmi, człowiek, Chrystus Jezus, który wydał siebie samego na okup za wszystkich, jako świadectwo we właściwym czasie” (1Tm 2,5-6). „Dlatego musiał się upodobnić pod każdym względem do braci, aby stał się miłosiernym i wiernym arcykapłanem wobec Boga dla przebłagania za grzechy ludu. W czym bowiem sam cierpiał będąc doświadczany, w tym może przyjść z pomocą tym, którzy są poddani próbom” (Hbr 2, 17-18). Te teksty i inne z Nowego Testamentu bardzo wyraźnie wskazują na całkowitą nową jakość kapłaństwa nowotestamentalnego oraz ścisły jego związek z ofiarą.

1. Jezus Chrystus jedynym Kapłanem i Ofiarnikiem nowej ekonomii zbawczej

Jest tylko jeden Kapłan Nowego Testamentu, Jezus Chrystus, a momentem Jego konsekracji kapłańskiej jest tajemnica Wciele-
nia. Jego kapłaństwo realizuje się głównie przez wypełnianie po-

¹ Artykuł ten ukazał się już w „Warszawskich Studiach Teologicznych”

średnictwa zbawczego i ofiarę złożoną z samego siebie. Kapłaństwo to dzisiaj wypełnia się w Kościele w celebracji liturgicznej, której szczytem jest Eucharystia. W niej Jezus Chrystus, Kapłan, jest obecny na różne sposoby². Sprawowana Eucharystia staje się więc sakramentem Jego Obecności. Można tu mówić o „kenozie” Syna Bożego, który uniżył się stawszy się człowiekiem (por. Flp 2,6-8) i jeszcze bardziej się uniża przyjmując ograniczenie martwej materii, „owocu ziemi i pracy rąk ludzkich”³. Obecność Chrystusa w Chlebie i Winie jest obecnością ofiary i dlatego można powiedzieć, że Eucharystia jest pełnym rozwojem i konsekwencją Wcielenia⁴. Chrystus w niej daje się bowiem człowiekowi jako „Chleb żywy”⁵, „który zstąpił z nieba”⁶. W Eucharystii rzeczywiście jest obecny Chrystus ofiarowywany i przyjmowany⁷.

Obecności Chrystusa, Jego Ciała i Krwi, w Eucharystii nie można traktować w oderwaniu od wieczerzy eucharystycznej, sprawowanej w Kościele i przez Kościół. Przemiana chleba i wina w Ciało i Krew Chrystusa dokonuje się w czasie celebracji eucharystycznej i są one przeznaczone na Ucztę zgromadzenia. Trwała obecność Zbawiciela w Najświętszym Sakramencie jest więc owocem sprawowanej liturgii mszalnej⁸. Jednocześnie ta obecność eucharystyczna Pana jest szczytem Jego wielorakiej obecności

² Konstytucja o świętej liturgii mówi o następujących sposobach obecności Chrystusa w liturgii: „Dla urzeczywistnienia tak wielkiego dzieła Chrystus jest zawsze obecny w swoim Kościele, szczególnie w czynnościach liturgicznych. Jest obecny w Ofierze Mszy św.: czy to w osobie odprawiającego, gdyż «Ten sam, który kiedyś ofiarował się na krzyżu, obecnie ofiaruje się przez posługę kapłanów», czy też zwłaszcza pod postaciami eucharystycznymi. Obecny jest mocą swoją w sakramentach (...) Jest obecny w swoim słowie (...) Jest obecny wreszcie, gdy Kościół modli się i śpiewa psalmy” (KL 7).

³ Modlitwa nad darami, *Mszal rzymski dla diecezji Polskich* (MRP), Poznań 1986, s. 15*.

⁴ Por. A. M. Sicari, *Zapowiedź Eucharystii w Starym Testamencie*, w: *Eucharystia*, red. L. Balter, Poznań–Warszawa 1986, s. 109.

⁵ Modlitwa po Komunii (MpK) Mszy za zmarłych, MRP, s. 230”; MpK Wspomnienia św. Grzegorza Wielkiego, MRP, s. 171’.

⁶ MpK Mszy w czasie głodu lub za głodujących, MRP, s. 161”

⁷ Por. Modlitwa nad darami (Mnd) Uroczystości Objawienia Pańskiego, MRP, s. 51; J. Pascher, *Die Orationen des Missale Romanum Papst Pauls VI*, t. 1, St. Ottilien 1981, s. 139.

⁸ Por. B. Nadolski, *Celebracja Chrystusa obecnego w Najśw. Sakramencie*, RBL 39 (1986), 347.

w przebiegu tejże liturgii: w zgromadzeniu, w osobie celebransa, w słowie Bożym, w ewentualnym sprawowaniu innych sakramentów podczas Mszy, w Kościele pełniącym czynki miłosierdzia, co znajduje swój wyraz w Modlitwie powszechnej i kolekcie na rzecz ubogich. Obecność Pana, dzięki temu, jawi się jako ciągle nowa i dynamiczna⁹.

U podstaw obecności Chrystusa w celebracjach liturgicznych, zwłaszcza w celebracji eucharystycznej, leży Jego wydarzenie paschalne, w którym to streszcza się i osiąga swój szczyt cała Historia zbawienia. Istota więc obecności Chrystusa w Eucharystii nie zamyka się w samym fakcie obecności Ciała i Krwi Pańskiej pod postaciami chleba i wina, lecz obecność ta jest obecnością dynamiczną. Eucharystia jest znakiem śmierci i zmartwychwstania Chrystusa. Jego Ciałem wydanym i Krwią przelaną (por. Łk 22, 19-20) na Krzyżu. Dzięki tej obecności dzieła odkupienia w sprawowaniu Eucharystii, działanie zbawcze Boga w świecie w dalszym ciągu, poprzez wieki, może być realizowane, gdyż Boży plan zbawienia objawia się i realizuje w Chrystusie¹⁰. Obecny w celebracji liturgicznej Pan Zmartwychwstały, w Eucharystii wciela sakramentalnie wszystkich ludzi, przyjmujących ten dar, w misterium odkupienia swojej śmierci i zmartwychwstania.

Obecność Chrystusa w Eucharystii jest obecnością sakramentalną¹¹, realizuje się, więc poprzez znak, symbol rzeczywisty¹², chleba i wina konsekrowanego dla uczty Nowego Przymierza. „To znaczy, że jest to obecność znacząca i sprawiająca wszelki Jego związek z uczniami, wszelką Jego obecność w Kościele. Niejako kondensującą w sobie i ukazującą z najwyższą wyrazistością wszelką obec-

⁹ Por. W. Hanc, *Obecność Chrystusa w Eucharystii*, AK 101 (1983), 214n; R. Rak, *Teologiczne podstawy kultu Eucharystii w świetle dokumentów posoborowych*, RBL 39 (1986), 290.

¹⁰ Por. B. Nadolski, *Celebracja Chrystusa*, dz. cyt., s. 349.

¹¹ Por. A. Zuberbier, *Eucharystia – obecność Chrystusa w Kościele*, w: *Eucharystia*, red J. Krucina, Wrocław 1987, s. 64.

¹² „Eucharystia jest symbolem rzeczywistym; to, co oznacza, nie jest oddzielone od elementu oznaczającego. Znak jest obecnością, zewnętrzną należy do sakramentu. Cały chleb i całe wino stają się Eucharystią i są jakby przejrzyste dla wiary, która w ich ziemskim konkretności widzi Obecność; pośredniczą one w natychmiastowej komunii z Tym, który sam jest chlebem wieczności i nowym winem”. F.-X. Durrwell, *Eucharystia sakrament paschalny*, Warszawa 1987, s. 113.

ność Pana: kierowania się Jego słowem, posłuszeństwo pasterzom, miłość braterską, wspólnotę modlitwy"¹³. Ponieważ obecność ta nie jest dostępna bezpośrednio, lecz jest niejako ukryta¹⁴, potrzebna jest wiara, aby w Sakramencie tym przyjąć zmartwychwstałego Pana¹⁵. Podobnie jak Eucharystia jest Sakramentem Chrystusa, tak Syn Boży, obecny w znaku Pokarmu, jest Sakramentem Ojca. Przez Niego spotykamy się w Eucharystii jednocześnie i z Bogiem Ojcem, stosownie do Jego słów: „Ja jestem w Ojcu, a Ojciec jest we Mnie” (J 14,10).

2. Eucharystia ofiarą paschalną

Fundamentalne znaczenie dla teologii Eucharystii posiadają słowa Jezusa, wypowiedziane nad chlebem i winem podczas Ostatniej Wieczery¹⁶. Ciało i Krew Pana, Pokarm i Napój Uczty paschalnej są jednocześnie znakiem ofiary złożonej za wszystkich na Krzyżu. Ciało Pana w Wieczerniku jest „Ciałem wydanym”, a Krew „Krwią wylaną” za Jego uczniów (por. Łk 22,19-20), Ciałem i Krwią złożoną w ofierze. Chrystus w ten sposób wskazuje na „wymiar zbawczy i prześlągalny swej śmierci”¹⁷. Tajemnica Wieczernika bardzo wyraźnie antycypuje Tajemnicę Krzyża. Krzyż i Wieczernik są więc ze sobą integralnie związane, stanowiąc szczytowe momenty życia i posłannictwa Jezusa. Podobnie celebrowanie Eucharystii, która jest szczytem życia Kościoła, jest sakramentalnym uobecnieniem nie tylko Uczty, lecz także Ofiary. Te dwie rzeczywistości stanowią jedną, nierozdzieloną całość, a obecność Pana w Eucharystii zmierza do tego, aby dać udział człowiekowi w Tajemnicy Paschalnej Jezusa, w Jego śmierci i zmartwychwstaniu. Z woli Chrystusa Eucharystia posiada zatem charakter soteriologiczny, gdyż jest aktualizacją całej pełni misterium odkupienia¹⁸.

¹³ A. Zuberbier, *Eucharystia – obecność Chrystusa*, dz. cyt., s. 65.

¹⁴ Por. J. Eyquem, *Transparente et mystérieuse Eucharistie*, Paris 1983, s. 92.

¹⁵ Por. Ph. Béguerie, *Eucharistie*, Paris 1981, s. 16.

¹⁶ Por. A. Nowicki, *Ostatnia Wieczerza a założenie Kościoła*, w: *Eucharystia*, red. J. Krucina, Wrocław 1987, s. 273-276.

¹⁷ B. Dos Santos Bernardo, *Ostatnia Wieczerza, jej kontekst i wymiar wielkanocny*, w: *Eucharystia*, red. L. Balter, Poznań–Warszawa 1986, s. 146.

¹⁸ Por. T. Hergesel, *Eucharystia – Chrystus za nas i dla nas*, w: *Eucharystia*, red. J. Krucina, Wrocław 1987, s. 152-153.

Eucharystia sprawowana w Kościele jest sakramentalną Ofiarą paschalną, Ofiarą Chrystusa i Kościoła „na odpuszczenie grzechów” (Mt 26,28), dlatego w niej realizuje się pojednanie człowieka z Bogiem. Ofiara Pana, celebrowana w Kościele i przez Kościół, rekapitułuje całą historię zbawienia¹⁹, dzięki czemu staje się ona „miejscem” odkupienia i zbawienia coraz to nowych zastępów chrześcijan i „przedsmakiem uczestnictwa” w Uczcie niebiańskiej²⁰. Jednocześnie z tej eucharystycznej Ofiary spływa na jej uczestników dar, określany w Kościele jako „łaska”, który utwierdza ich w trwaniu na drodze przyjętego zbawienia.

Eucharystia jest owocem i uobecnieniem ofiary krzyżowej Jezusa Chrystusa, jest tą samą Ofiarą²¹. Ofiara Chrystusa streszcza w sobie wszystkie ofiary Starego Testamentu²², które były przygotowaniem i figurą tej jedynej, która stała się źródłem całkowitego odkupienia. Ofiara jest najpełniejszym wyrazem kultu religijnego, spotykanego we wszystkich formach religii, a zwłaszcza w Izraelu, w narodzie, który otrzymał obietnice zbawcze. Przynależy ona zatem niejako ze swej natury do jej istoty. Źródłem składania ofiar przez ludzi jest pragnienie okazania Bogu swej miłości, szacunku i całkowitego oddania się Jemu; pragnienie okazania uległości wobec Boga i uznania całkowitej od Niego zależności²³. Dar ofiarny, składany jest po to, aby się zbliżyć do Boga, aby Go przebłagać, uwielbić czy Mu podziękować. Akt ofiarny jest zatem znakiem wewnętrznej postawy człowieka. Dar ten składany Bogu, który uświęca ofiarę człowieka, pociąga za sobą Jego odpowiedź

¹⁹ Por. R. Rak, *Eucharystia w historii Kościoła*, w: *Eucharystia*, red. J. Krucina, Wrocław 1987, s. 203.

²⁰ Por. KL 8.

²¹ Myśl, że sprawowana Eucharystia jest tą samą Ofiarą, którą Chrystus złożył na Krzyżu znajduje się w 291 modlitwach, w 329 miejscach Mszału. Oto niektóre z nich: Mnd Mszy Wieczerzy Pańskiej, MRP, s. 128; Mnd 5 Niedzieli Wielkanocy, MRP, s. 215; Mnd 9 Niedzieli zwykłej, MRP 250; Mnd 20 Niedzieli zwykłej, MRP, s. 261; Mnd Święta Nawrócenia św. Pawła, MRP, s. 9'; Mnd Święta Podwyższenia Krzyża, MRP, s. 178'; Mnd Wspomnienia Najśw. Imienia Maryi, MRP, s. 175'; Mnd Uroczystości św. Wojciecha, MRP, s. 42'; Mnd Mszy o jedność chrześcijan, MRP, s. 140''

²² „Boże, Ty jedyną, doskonałą Ofiarą zastąpiłeś rozmaite ofiary Starego Prawa”, Mnd 16 Niedzieli zwykłej, MRP, s. 257.

²³ Por. E. Ozorowski, *Eucharystia w nauce i praktyce Kościoła katolickiego*, Poznań 1990, s. 253.

w postaci nowego daru, całkowicie go przerastającego: komunii z Bogiem, opieki Boga nad człowiekiem, czy też wszelkich innych darów (łask) wspierających jego egzystencję cielesną i duchową.

W ofierze spotykają się Bóg i człowiek, którzy się wzajemnie obdarzają. Człowiek otrzymuje łaskę od Boga i jednocześnie składa Mu zadośćuczynienie, pokorną modlitwę, dziękczynienie i uwielbienie. Ten sam wymiar posiada Ofiara Nowego Przymierza, dokonana przez wylanie Krwi Chrystusa na Krzyżu. Jest ona Ofiarą zadośćuczynienia, dziękczynieniem, zjednoczeniem i wspólnotą z Bogiem oraz Jego uwielbieniem²⁴.

3. Obecność Ofiary Chrystusa w celebracji eucharystycznej

Najwyższą formą ofiary jest dar składany Bogu ze swego życia. Wszystkie te formy różnych ofiar pozostają jednak w cieniu tej, którą złożył Jezus Chrystus na drzewie krzyża, oddając swe życie za zbawienie wszystkich. Inicjatywa podjęcia tej zbawczej ofiary pochodzi od Boga, i to już nie człowiek składa Bogu dar ofiarny, lecz Bóg „wydaje” Syna swego za życie świata²⁵. Jednocześnie trzeba podkreślić, że Syn Boży nie tylko poddaje się zbawczej woli Ojca, lecz sam wydaje się całkowicie w ofierze, jest Synem, który siebie samego ofiarowuje Ojcu²⁶.

Ofiara Chrystusa to jedyna ofiara Nowego Przymierza. Jedyność tej ofiary osadza się na wyjątkowej sytuacji Chrystusa, Żertwy ofiarnej i jej Kapłana, jako że jednocześnie był On prawdziwym człowiekiem i prawdziwym Bogiem na mocy unii hipostatycznej. Ponadto Jezus Chrystus jest jedynym Kapłanem i Pośrednikiem Nowego Przymierza, a Jego kapłaństwo przewyższa nieskończenie wszelkie inne (por. 1 Tm 2,5; Hbr 7,21-28). Jest On jedynym Kapłanem, ponieważ jest jedynym Synem Bożym. Bóg-Człowiek składa siebie samego w ofierze.

W ofierze Chrystusa, złożonej na Kalwarii występują cztery istotne elementy konstytuujące każdą ofiarę: Bóg, któremu składa

²⁴ Por. J. de Sainte-Marie, *L'Eucharistie salut du monde*, Paris 1981, s. 391.

²⁵ Por. J. Charytański, *Eucharystia centrum życia chrześcijańskiego*, AK 101 (1983), 393.

²⁶ „Twój Syn oddał się Tobie jako żywa Ofiara”, MnD Mszy za zmarłych, nr 34, MRP, s. 234”

się ofiarę; kapłan, który ofiarowuje; zertwa, która jest składana; ci, za których składa się ofiarę. W Jezusie Chrystusie dwa (drugi i trzeci) elementy stanowią jedno. W Nim kapłan, który składa ofiarę i zertwa, są tą samą osobą, zjednoczoną z tymi, za których ta ofiara jest składana²⁷.

Istotny sens ofiary Syna Bożego wyraża się w Jego wydaniu się z miłości ku Ojcu i ludziom²⁸, wydaniu się wynikającym z doskonałego posłuszeństwa wobec woli Ojca, objawiającego się podczas całego Jego ziemskiego życia, a dopełnionego na Krzyżu. Całe życie Syna Bożego było życiem ofiarniczym; składał On nieustannie swemu Ojcu duchową ofiarę²⁹, pełniąc Jego wolę. Jezus Chrystus staje się w Duchu Świętym Darem ofiarnym, Darem miłującego Ojca i Darem posłusznego Syna. Syn Boży, doskonale posłuszny, umiera za nieposłuszną ludzkość³⁰. Wydanie się Syna Bożego w ofierze stanowi odpowiedź Boga na grzech człowieka, który przez swoje nieposłuszeństwo sprowadził na świat śmierć. Ukazuje się tu wyraźnie wymiar historiozbowczy ofiary Chrystusa, gdyż w niej streszcza się cała historia ludzkości, a ona sama stanowi punkt centralny tej historii³¹. Śmierć Chrystusa na Krzyżu przywraca człowiekowi utracone życie Boże.

Ofiara Chrystusa posiada dwie nierozdzielne fazy: Męka – jako wyraz doskonałego posłuszeństwa Ojcu i Zmartwychwstanie, w którym wyraża się Jego uwielbienie przez Ojca. To uwielbienie, wywyższenie Syna Bożego, wyrażające się w zmartwychwstaniu mocą zstępującego Ducha, który jest „Tchnieniem” życia, jest jednocześnie znakiem przyjęcia tej Ofiary przez Ojca. Przyjęcie ofiary stanowi także jej istotny element³².

W tradycji biblijnej Przymierze było pieczętowane dwojako. Potwierdzone było ofiarą i pokropieniem krwią, albo przez

²⁷ J.-M. Perrin, *L'Eucharistie, De l'Evangile à Vatican II*, Paris 1971, s. 63.

²⁸ Ofiara eucharystyczna, która uobecnia tę jedyną Ofiarę Nowego Przymierza, „przypomina niezmierną miłość” Syna Bożego, Mnd Mszy za Kościół diecezjalny, MRP, s. 174”

²⁹ Ten sam wymiar duchowy posiada również Ofiara eucharystyczna, składana w zgromadzeniu: „wejrzyj na duchową Ofiarę, którą składamy na Twoim ołtarzu”, Mnd Mszy wotywniej o Duchu Świętym, MRP, s. 189”

³⁰ Por. E. Ozorowski, *Eucharystia w nauce*, 254.

³¹ Por. J. de Sainte-Marie, *L'Eucharistie...*, dz. cyt., s. 388.

³² Por. W. Hryniewicz, *Chrystus nasza Pascha*, Lublin 1987, s. 437.

posiłek. Chrystus w Wieczerniku wspomina o swojej Krwi jako o Krwi Przymierza, wylanej za wielu na odpuszczenie grzechów, wskazując przez to na charakter ofiarny tego posiłku spożywanego z uczniami, w przeddzień Ofiary krzyżowej. Udział wiernych w tym Przymierzu, zawartym we Krwi Pana, dokonuje się przez spożywanie i picie – zgodnie z Jego nakazem: „bierzcie i jedzcie” (Mt 26,26), „pijcie z niego wszyscy” (Mt 26,27) – z Jego ofiary, Jego Ciała i Krwi Przymierza. W Eucharystii widzimy więc złączenie tych dwóch tradycji w jedno: ofiara i posiłek stanowią jedną całość, dając wiernym udział w Nowym Przymierzu odkupienia i zbawienia³³. W Ofierze natomiast składanej przez Kościół z polecenia Jego Założyciela „spełnia się ustanowiona przez” Boga „tajemnica Eucharystii”³⁴.

Zbawcze dzieło Jezusa, wypełnione przez złożenie siebie w darze ofiarnym na Krzyżu, obecne jest już w Wieczerniku. Ofiara krzyżowa Nowego Przymierza, dokonana przez wylanie własnej Krwi przez Zbawiciela, łączy się więc bardzo ściśle z Ucztą paschalną spożywaną przez Niego ze swoimi Uczniami. Podczas Ostatniej Wieczerzy Chrystus, udzielając Uczniom swego Ciała i Krwi pod postacią chleba i wina, zapoczątkowuje akt swego całkowitego „wydania-ofiary” W ten sposób dary Uczty stają się jednocześnie znakiem Jego „wydania-śmierci”, poświęcenia w ofierze, aby na nowo obdarzyć życiem tych, którzy za Nim pójdą, a zatem także znakiem „wydania-życia”³⁵. Eucharystia, będąc świętą Ucztą, jako Ofiara Wieczernika nie pozostaje nadal samoistną ofiarą, lecz utożsamia się z ofiarą krzyża³⁶; otrzymuje zatem swoje pełne znaczenie przez ściśle jej złączenie z ofiarą krzyżową Chrystusa. Jedność Misterium Paschalnego Chrystusa sprawia, że „Eucharystia jest nade wszystko świętą ofiarą: ofiarą Odkupienia, i tym samym

³³ Por. J. Galot, *L'Eucharistie. Repas de foi et d'amour*, Louvain 1991, s. 18.

³⁴ „Wszchemogący Boże, spraw, abyśmy nieustannie składali Tobie naszą Ofiarę, w której spełnia się ustanowiona przez Ciebie tajemnica Eucharystii i dokonuje się dzieło naszego zbawienia”, Mnd 3 Niedzieli Adwentu, MRP, s. 16.

³⁵ B. S. Bernardo, *Ostatnia Wieczerza, jej kontekst i wymiar wielkanocny*, w: *Eucharystia*, red. L. Balter, Poznań–Warszawa 1986, s. 148.

³⁶ „...spraw, abyśmy całym sercem korzystali z owoców męki Twojego Syna, która się uobecnia w sakramentalnej Ofierze”, Mnd 32 Niedzieli zwykłej, MRP, s. 273.

ofiara Nowego Przymierza”³⁷. Inaczej mówiąc, Ofiara stanowi rzeczywistość centralną sprawowanej Eucharystii, w której zespalają się trzy istotne jej aspekty: uczta, dziękczynienie i zgromadzenie³⁸. W niej to sakramentalnie uobecnia się ofiara Krzyża poprzez komemorację Wieczery Pańskiej.

Jezus Chrystus ustanawia w Wieczerniku – jak uczy Sobór Watykański II – Eucharystyczną Ofiarę Ciała i Krwi swojej, w której w sposób bezkrwawy utrwała i nieustannie uobecnia Ofiarę Krzyża, powierzając Kościołowi pamiętkę swej Męki i Zmartwychwstania³⁹. Eucharystia stanowi zatem Ofiarę Chrystusa, tę samą, którą On złożył na krzyżu, tylko sprawowaną sakramentalnie⁴⁰. Jest obecnością jedynej Ofiary Odkupiciela, jest pamiętką i obecnością Jego śmierci odkupieńczej. Sprawowanie „Pamiętki Pana” przez liturgiczne uobecnienie Jego dzieła Odkupienia stanowi eucharystyczną Ofiarę⁴¹. W określeniu tym znajdujemy ideę jedności Wieczerni-

³⁷ Jan Paweł II, *List do kapłanów na Wielki Czwartek „O tajemnicy i kulcie Eucharystii”*, Watykan 1980, 9. 62 (w 70 miejscach Mszału) oracje nazywają Eucharystię Ofiarą, bez bliższego określenia jej natury, np.: Mnd z 18 XII, MRP, s. 24; Mnd Środy Popielcowej, MRP, s. 64; Mnd Czwartku 4 tygodnia Wielkiego Postu, MRP, s. 95; Mnd Niedzieli Zmartwychwstania, MRP, s. 184; Mnd 16 Niedzieli zwykłej, MRP, s. 257; Mnd Wspomnienia św. Ireneusza, MRP, s. 99'; Mnd Mszy Wspomnienia wszystkich wiernych zmarłych, MRP, s. 225; Mnd Mszy na początek roku, MRP, s. 153; Mnd Mszy za zmarłych: nr 2, MRP, s. 206, nr 32, MRP, s. 233, nr 36, MRP, s. 236”

³⁸ Por. J. de Sainte-Marie, *L'Eucharistie...*, dz. cyt., s. 399, 434.

³⁹ Por. KL 47; Odbiciem nauczania Soboru jest nowa Kolekta Mszy Wieczery Pańskiej: „Wszzechmogący, wieczny Boże, obchodzimy pamiętkę najświętszej Wieczery, podczas której Twój Jednorodzony Syn mając się wydać na śmierć pozostawił Kościołowi nową wiekuiącą Ofiarę i Ucztę swojej miłości...”, MRP, s. 127. Dwie modlitwy wyraźnie wskazują na ustanowienie Ofiary eucharystycznej przez Chrystusa: Mnd Wspomnienia NMP, Matki Łaski Bożej, MRP, s. 56' i Mnd Wspomnienia bł. Bronisławy, MRP, s. 169'.

⁴⁰ Por.: Mnd Mszy w jakiegokolwiek potrzebie, MRP, s. 169; Mnd Mszy za Kościół, MRP, s. 116”; Mnd Święta Chrztu Pańskiego, MRP, s. 58; Mnd Święta Podwyższenia Krzyża, MRP, s. 178”; Mnd Mszy wspólnej o męczennikach, MRP, s. 21”; Mnd Mszy o zachowanie pokoju i sprawiedliwości, MRP, s. 149”; Mnd Wspomnienia św. Teresy Benedykty, MRPd, s. 14.

⁴¹ Myśl tę wyraża Mnd Mszy Wieczery Pańskiej: „Panie, nasz Boże, daj nam godnie uczestniczyć w świętych obrzędach, ilekroć bowiem sprawujemy pamiętkę ofiary Chrystusa, spełnia się dzieło naszego odkupienia”, MRP, s. 128. Podobnie Mnd Mszy przy udzielaniu bierzmowania określa Eucharystię jako pamiętkę Ofiary Chrystusa, MRP, s. 71’

ka i Krzyża, gdyż Eucharystia jest sakramentem zarówno Ofiary krzyżowej Chrystusa, jak i sakramentem Jego Uczty paschalnej. W Ofierze eucharystycznej w jedno spleta się uobecniająca w niej ofiara Krzyża, uczta ofiarna i uwielbienie składane Bogu „z Chrystusem, w Chrystusie i przez Chrystusa”⁴². Jest to ofiara składana przez „dziękczynienie”, to samo, które Jezus wypowiedział podczas Ostatniej Wieczerzy. Wypowiadane w czasie celebracji Mszy „dziękczynienie” czerpie swój najgłębszy sens eucharystyczny z rzeczywistości ofiary⁴³, a eucharystyczna Ofiara jest jednocześnie ofiarą uwielbienia i dziękczynienia⁴⁴. To zaś „dziękczynienie” jest „udziałem we Krwi Chrystusa” i Jego Ciele (1Kor 10,16), a uczestnictwo w tym „dziękczynieniu” przez spożywanie darów Uczty jest głoszeniem śmierci Pana (por. 1Kor 11, 26). W eucharystycznej Ofierze uobecniają zatem sakramentalnie śmierć i zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa⁴⁵.

Ofiara eucharystyczna jest Ofiarą ustanowioną podczas Ostatniej Wieczerzy przez Chrystusa po to, aby Kościół w każdym cza-

⁴² Doksologia końcowa Modlitwy eucharystycznej, MRP, s. 311*.

⁴³ W wielu modlitwach sprawowana „Pamiętka Pana” została określona jako Ofiara eucharystyczna: Mnd Mszy 1 Niedzieli Adwentu, z 17 XII, z 22 XII (MRP 2, 23, 28), Czwartku po Popielcu, Poniedziałku 5 tygodnia Wielkiego Postu (s. 65, 100); Mnd 20 Niedzieli zwykłej (261); Mnd Wspomnienia św. Alfonsa (137’), bł. Wincentego Kadłubka (203’), bł. Jakuba Strzebię (216’), Wszystkich wiernych zmarłych (224’), Mnd Mszy wspólnych o pasterzach (34’), o biskupie (30’), o misjonarzu (39’), o wychowawcach (58’); Mnd Mszy w dniu poświęcenia kościoła (106’), wotywniej o Najdroższej Krwi Jezusa (185’); Mnd Mszy za papieża (119’), w czasie głodu (160’); Mnd Mszy za zmarłych, nr 10 (215’), nr 18 (224’), nr 21 (226’), nr 25 (229’).

⁴⁴ Określenie Eucharystii jako dziękczynnej ofiary znajduje się w czterech modlitwach: Mnd Mszy w rocznicę małżeństwa (MRP, s. 87’), w 25 i 50 rocznicę małżeństwa (89’, 90’), po zebraniu plonów ziemi (159’). W czernastu modlitwach natomiast Eucharystia określana jest jako Ofiara uwielbienia: Mnd 12 Niedzieli zwykłej (MRP, s. 253); Mnd św. Marka (45’), św. Tomasza (107’), św. Bartłomieja (162’), św. Archaniołów (193’), Mnd Wspomnienia św. Filipa Nereusza (68’), bł. Władysława (187’); Mnd Mszy wspólnej o NMP (8’), o męczennikach (23’), o papieżu lub biskupie (27’), o Doktorach Kościoła (41’), wotywniej o św. Józefie (194’), za zmarłych, nr 10 (214’); w rocznicę własnych święceń (129’), Mszy dziękczynnej (171’), za krewnych i przyjaciół (176’).

⁴⁵ „W eucharystycznej Ofierze głosimy śmierć i zmartwychwstanie Twojego Syna”, MpK Święta NMP Różańcowej, MRP, s. 202’ i MpK Mszy podczas udzielania chrztu, MRP, s. 70’ Por. J. Janicki, *Misterium paschalne w Mszale rzymskim Pawła VI*, Warszawa 1992, s. 100.

sie i w każdym miejscu sprawował Jego pamiątkę. W niej to przez anamnezę wypełnia się dzieło zbawcze Odkupiciela, Jego Tajemnica Paschalna, a zwłaszcza Jego śmierć na krzyżu - wobec uczestników świętej Liturgii. Wspomnienie Chrystusa przez „sprawowanie” liturgiczne jest wspomnianiem Jego krzyżowej Ofiary, a Eucharystia oznacza tu pamiątkę Jego śmierci i zmartwychwstania. Eucharystia jest więc przede wszystkim Ofiarą Chrystusa, która posiada nieograniczony zasięg zbawczy⁴⁶, gdyż rozciąga się w całości czasu i przestrzeni, a On sam jest zarówno Ofiarą i Ofiarnikiem. Uobecnia ona również żertwę ofiarną, Ciało i Krew Zbawiciela, „wydane” i „wylaną za wielu” Ofiara eucharystyczna Chrystusa, podobnie jak Jego ofiara Krzyża, stanowi centralny akt całej historii zbawienia. Dlatego też Eucharystia w niektórych oracjach mszalnych określana jest jako „Ofiara pojednania”⁴⁷ albo bardzo podobnym terminem „Ofiara przebłagalna”, przez który wskazuje się, iż Ofiara eucharystyczna jest składana, aby przebłagać Boga za grzechy ludzi i w ten sposób zrealizowało się dzieło pojednania⁴⁸.

4. Ofiara Chrystusa Ofiarą Kościoła

Chrystus ustanawiając eucharystyczną Ofiarę powierzył ją, jako akt swego poświęcenia się za życie ludzi⁴⁹, Kościołowi, który podejmuje i przedłuża w sobie misję zbawczą swego Założyciela, dzięki czemu w świecie ciągle jest obecna tajemnica Krzyża, Mi-

⁴⁶ Dlatego Eucharystia jest niekiedy nazywana „zbawienną Ofiarą”: Mnd Wtorku 3 tygodnia Wielkiego Postu (MRP, s. 85), Uroczystości Niepokalanego Poczęcia NMP (251'), Wspomnienia św. Franciszka (8'), św. Katarzyny (47'), św. Hieronima (194'), św. Andrzeja Boboli (62'), św. Szymona z Lipnicy (121'), św. Jana z Dukli (198'), św. Rafała Kalinowskiego (MRPd 20); Mnd Mszy za zmarłych, nr 40 (238''), nr 14 (220'').

⁴⁷ Mnd 3 Niedzieli Wielkiego Postu (MRP, s. 82); Uroczystości Chrystusa Króla Wszechświata (281), Mszy wspólnych o zakonnikach (56''), męczennikach (14'', 23''), Mszy za zmarłych, nr 17 (223''), nr 33 (233'').

⁴⁸ Mnd Wtorku 5 tygodnia Wielkiego Postu (MRP, s. 101), 12 Niedzieli zwykłej (253), Święta Świętej Rodziny (37), Mszy wigilii Uroczystości Wniebowzięcia NMP (151'), Mszy za rodzinę (175''), Mszy o odpuszczenie grzechów (172''), Mszy za zmarłych, nr 15 (221''), nr 6 (210'').

⁴⁹ Por. H. U. von Balthasar, *Od Ostatniej Wieczery do Ofiary Kościoła*, w: *Eucharystia*, red. L. Balter, Poznań-Warszawa 1986, s. 182.

sterium Paschalne Chrystusa i Jego dzieło Odkupienia⁵⁰. Przez tę samą Ofiarę Kościół składa Bogu doskonałe uwielbienie⁵¹, „spełniając razem z Chrystusem rolę kapłana i żertwy”⁵². Ofiara krzyżowa Chrystusa znajduje się też u źródeł istnienia Kościoła i stanowi dla niego podstawę jego życia i działalności. Ofiara ta, sprawowana w Kościele⁵³, jest zatem nie tylko Ofiarą Chrystusa, lecz także Ofiarą Kościoła⁵⁴. Ofiara Chrystusa i Kościoła wzajemnie się przenikają tak dalece, że stanowią jeden akt doskonałego kultu. Całe zgromadzenie liturgiczne, które jest manifestacją Kościoła, które jest Kościołem, ludem kapłańskim, składa Ofiarę, a sprawowanie Ofiary konstytuuje to zgromadzenie, buduje Kościół⁵⁵.

Prawda ta, że cała wspólnota eklezjalna składa Ofiarę eucharystyczną, nie umniejsza roli celebranta, który przewodniczy temu zgromadzeniu i jest narzędziem obecności Chrystusa-Kapłana. Jego obecność jest konieczna, aby mogła nastąpić czynność eucharystyczna. W imieniu Chrystusa wypowiada on słowa przemiany eucharystycznej, uobecniającej Jego zbawczą Ofiarę. Nie działa on jednak poza zgromadzeniem, poza Kościołem, który stanowi Lud Boży, lecz w jedności z nim. Celebrans pozostaje więc w podwójnej relacji jedności: stanowi jedno z Chrystusem, którego uobecnia oraz jedno ze zgromadzeniem, któremu służy⁵⁶.

W sprawowaniu Najświętszej Ofiary ukazuje się charakter hierarchiczny i wspólnotowy Eucharystii. W jej sprawowaniu realizuje się bowiem nie tylko Ofiara jako akt czysto kapłański, lecz także Ofiara Przymierza – akt całej wspólnoty spotykającej się ze swoim Panem. Kapłaństwo Nowego Testamentu charakteryzuje się więc podwójną relacją: wykonywane jest ono w relacji do Chrystusa (*in persona Christi*) i do Kościoła (*in persona Ecclesiae*). Eucharystia jest bowiem zarówno Ofiarą Chrystusa, jak i całego Kościoła,

⁵⁰ Mnd Mszy za przebywających w niewoli, MRP, s. 163”.

⁵¹ Mnd Mszy z 23 XII (MRP, s. 29) i Mszy w dzień Bożego Narodzenia (36).

⁵² Paweł VI, *Misterium fidei*, w: *To czyńcie na Moją pamiątkę. Eucharystia w dokumentach Kościoła*, red. J. Miazek, Warszawa 1987, s. 76.

⁵³ „Przyjmij tę samą Ofiarę, którą Tobie składa Twój Kościół”, Mnd Mszy za zmarłych, nr 34, MRP, s. 234”

⁵⁴ Mnd Wtorku Wielkiego Tygodnia (MRP, s. 115), Mszy o postęp ludów (MRP, s. 147”), Mszy wspólnej o pasterzach (33”), przy udzielaniu bierzmowania (71”).

⁵⁵ Por. J. Miazek, *Eucharystia: Ofiara – kult – obrzęd*, AK 101 (1983), 321.

⁵⁶ Por. F.-X. Durrwell, *Eucharystia*, dz. cyt., s. 137.

zgrupowanego w Duchu Świętym, składającego z otrzymanych od Boga darów „Ofiarę czystą⁵⁷, świętą i doskonałą, Chleb święty życia wiecznego i Kielich wiekuistego zbawienia”⁵⁸. Nie tylko Kościół jako całość uczestniczy w Ofierze swego Pana, lecz także wszyscy jego członkowie – uczestnicy liturgii eucharystycznej. Być uczestnikiem, to mieć udział w uobecnianej rzeczywistości. Toteż wierni, zgromadzeni na sprawowanie Najświętszej Ofiary, stają się poniekąd jej ofiarnikami i jej żertwą ofiarną. Członkowie Ludu Bożego, na mocy przyjętych sakramentów chrztu i bierzmowania, stają się ludem kapłańskim, zdolnym do odwzorowania w swoim życiu Chrystusa, Jego nieskończonej miłości do Ojca z Jego całkowitym poddaniem się woli Tego, który Go posłał. Przez udział w kapłaństwie Chrystusa wierni mogą wraz z Nim siebie samych składać w ofierze Bogu, mogą zespolic całkowicie swój dar ofiarny z Ofiarą Chrystusa tak dalece, że tę ostatnią mogą nazywać „naszą”⁵⁹, czy też „ofiarną naszego oddania”⁶⁰. Ofiara eucharystyczna posiada zatem potrójny wymiar: chryologiczny, eklezjalny i antropologiczny, ponieważ jest zarówno Ofiarą Chrystusa, Kościoła – Oblubienicy Zbawiciela oraz człowieka obecnego na liturgii, wszczepionego w Chrystusa i Kościół.

⁵⁷ „Panie, nasz Boże, niech ta Eucharystia wzniesie się do Ciebie jako Ofiara czysta i wyjedna nam dary Twojego miłosierdzia”, Mnd 31 Niedzieli zwykłej, MRP, s. 272.

⁵⁸ I Modlitwa eucharystyczna, MRP, s. 310* W 111 modlitwach mszalnych jest podkreślone to, że Kościół składa Bogu Ofiarę eucharystyczną przez swoich wiernych. Ponieważ wykaz wszystkich oracji zająłby zbyt dużo miejsca, dlatego zostaną podane tylko strony MRP, na których one występują: 28, 32, 37, 64, 66, 68, 77, 80, 85, 88, 90, 92, 95, 101, 103, 114, 184, 248, 235, 254, 255, 270, 8', 28', 45', 47', 68', 99', 107', 115', 128', 135', 144', 148', 151', 187', 162', 187', 193', 194', 195', 210', 223', 224', 225', 233', 251', 259', 260', 3'', 7'', 8'', 14'', 16'', 18'', 23'', 26'', 27'', 33'', 33'', 39'', 45'', 49'', 50'', 52'', 53'', 56'', 60'', 79'', 86'', 87'', 89'', 90'', 129'', 132'', 133'', 140'', 140'', 142'', 149'', 153'', 159'', 166'', 171'', 171'', 172'', 175'', 176'', 177'', 187'', 189'', 194'', 204'', 206'', 212'', 213'', 214'', 217'', 218'', 223'', 227'', 229'', 230'', 233'', 233'', 234'', 236'', 238'', 245''

⁵⁹ Mnd 3 Niedzieli Adwentu (MRP, s. 16), Mszy o świcie Bożego Narodzenia (35), I tygodnia zwykłego (242), 26 Niedzieli zwykłej (267), Święta Nawiedzenia NMP (72'), Święta Narodzenia NMP (173'), Święta NMP Gietrzwałdzkiej (174'), Święta NMP, Królowej Apostołów (246''), Mszy przy udzielaniu Wiatyku (77''), Mszy wspólnej o NMP (7''), o dziewicach (45'', 47''), o założycielach miejscowego Kościoła (36''), Mszy za zmarłych, nr 24 (228'').

⁶⁰ Mnd Uroczystości Wniebowzięcia NMP, MRP, s. 153'

Pełne uczestnictwo w tej zbawczej Ofierze następuje poprzez przyjęcie Komunii świętej, a więc przez przyjęcie „swojej” części ze składanej Ofiary, która jest jednocześnie Ucztą paschalną. Uczestnictwo natomiast w Uczcie realizuje się przez spożycie Ofiary. Sprawowana Ofiara eucharystyczna kończy się dlatego właśnie Ucztą, w której biorą udział wszyscy na nią wezwani⁶¹. Przez nią chrześcijanie łączą się ściśle z ofiarą Zbawiciela, w której Jezus daje się im jako Żertwa ofiarna, dzięki czemu stają się oni uczestnikami owoców Jego zbawczej Ofiary. Tak więc Ofiara dopełnia się w Komunii, poprzez którą odnawia się życie człowieka: staje się on uczestnikiem zmartwychwstania i życia, które pochodzi od Boga. Stąd też nie ma pełnego uczestnictwa w celebracji eucharystycznej bez przyjęcia Komunii eucharystycznej⁶².

Celebracja eucharystyczna jest uobecnianiem sakramentalnym jedynej ofiary Nowego Testamentu, ofiary krzyżowej Jezusa Chrystusa⁶³. Jest jej aktualizacją, pewnym sposobem re-prezentacji, tzn. czynnością, przez którą na nowo staje się obecna ofiara Pana. Dzięki sakramentalnemu uobecnieniu ofiara Krzyża i Ofiara eucharystyczna są tym samym misterium. Stąd celebrecja Eucharystii określana jest niekiedy w modlitwach mszalnych jako „Ofiara sakramentalna”⁶⁴. Aktualizacja ta sprawia, że to, co już istnieje, staje się obecne w danym miejscu i czasie. Dzięki tej aktualizacji, temu uobecnieniu wierni stają się uczestnikami tej samej, jedynej Ofiary i jej owoców, a ona sama staje się także Ofiarą Kościoła kroczącego w historii aż do powtórnego przyjścia Chrystusa.

Prawdą jest, że ofiara złożona na Krzyżu przez Chrystusa posiada nieograniczoną wartość zbawczą, ponieważ przez nią zostali wszyscy odkupieni – wszyscy w wymiarze przestrzennym i czasowym. Historycznie jest ona jedyna i absolutna, i jako taka nie może być powtarzana. Nie ma zresztą takiej potrzeby, aby była powtarzana w naszym wymiarze historycznym. Istnieje natomiast zapo-

⁶¹ Por. E. Ozorowski, *Eucharystia*, s. 271.

⁶² Por. J. Galot, *L'Eucharistie*, s. 19.

⁶³ Mnd Mszy za przebywających w niewoli, MRP, s. 163”; Mnd Mszy wigilii Uroczystości Narodzenia Jana Chrzciciela, MRP, s. 92’. Por. Jan Paweł II, *List o tajemnicy i kulcie Eucharystii*, 9.

⁶⁴ Mnd Mszy z 20 XII (MRP, s. 26), Soboty 2 tygodnia Wielkiego Postu (81), Poniedziałku Wielkiego Tygodnia (114), 32 Niedzieli zwykłej (273), Wspomnienia św. Dominika (142’), św. Bernarda (187’), Mszy za nowożeńców, MRP, s. 85”

trzebowanie ze strony człowieka doświadczania mocy odkupienia⁶⁵. Istnieje potrzeba, aby wspólnota chrześcijańska, gromadząca się w konkretnym miejscu i czasie, mogła uczestniczyć w tej samej Ofierze, jedynej i niepowtarzalnej, złożonej przez Pana za swój lud, a owce tej Ofiary odkupienia mogły być aplikowane wszystkim grzesznikom. Dlatego na sposób sakramentalny ta jedna jedyna Ofiara uobecnia się na nowo w niezmierzonej liczbie celebracji liturgicznych, pozostając w dalszym ciągu tą „jedyną Ofiarą”⁶⁶; jest ona „aktualizowana” w Kościele, z Kościołem i dla Kościoła. Z tego względu wiele modlitw mszalnych kładzie nacisk na Ofiarę eucharystyczną aktualnie sprawowaną i na jej skutki zbawcze dla obecnego na liturgii zgromadzenia⁶⁷. Z tej aktualizacji Ofiary krzyżowej Chrystusa wypływa również nieskończona wartość każdej Mszy posiadającej także charakter ofiarny. Eucharystia stanowi pierwsze i najważniejsze źródła życia Kościoła oraz życia jego członków, gdyż swoją wartość czerpie od Boga⁶⁸, a każde jej sprawowanie wprowadza wiernych w zbawczą Ofiarę Chrystusa. Wierni ci przez Komunię świętą, owoc sprawowanej Ofiary, bardzo ściśle jednoczą się ze swoim Panem ukrzyżowanym i zmartwychwstałym. Z tego też względu ta Ofiara Chrystusa i Kościoła jest

⁶⁵ Por. J. Galot, *L'Eucharistie*, s. 20.

⁶⁶ „Spraw, aby... na całym świecie składano Tobie jedną Ofiarę”, Mnd Mszy o ewangelizację ludów, MRP, s. 141”

⁶⁷ Objawia się to przede wszystkim w podkreśleniu „ta” Ofiara lub w sformułowaniu „dzisiejsza Ofiara”: Mnd Mszy z 23 XII, 31 XII (MRP, s. 29, 40), Piątku po Popielcu (66), poniedziałku 1, Wtorku, Środy i Czwartku 2, Środy 4 tygodnia Wielkiego Postu (69, 77, 78, 79, 94), 1, 2, 5 Niedzieli Wielkiego Postu (68, 75, 98), Mszy Krzyżma (116), 5 Niedzieli Wielkanocy (215), 6, 17, 23, 30 Niedzieli zwykłej (247, 258, 264, 271), Uroczystości Trójcy Najświętszej (276), św. Piotra i Pawła (101'), NMP Nieustającej Pomocy (98'); Święta Nawrócenia św. Pawła (9'), św. Kazimierza (28'), św. Stanisława Kostki (183'), św. Andrzeja (244'), Wspomnienia św. Karola (227'), św. Grzegorza (171'), św. Józefa (48'), św. Joachima (131'), bł. Salomei (240'), Mszy wspólnych o misjonarzach męczennikach (24''), o kobiecie męczennicy (26''), Mszy na 3 skrutynium (66''), za kapłanów (125''), o zgodę (174''), za tych, którzy nas trapią (177''), za biskupa (120''), za świeckich (136''), kapłana duszpasterza za siebie (126''), za nowożeńców (79''), w czasie wojny lub rozruchów (152''), za zakonników (132''-133''), o wybór papieża lub biskupa (121''), wotywniej o Miłosierdziu Bożym (202''), Mszy za zmarłych, nr 5 (209''), nr 11 (215''), nr 22 (227'') i nr 26 (230'').

⁶⁸ Mnd 8 Niedzieli zwykłej, MRP, s. 249.

niekiedy określana w oracjach mszalnych jako "święta"⁶⁹ i „niepokalana Ofiara”⁷⁰ albo „Najświętsza Ofiara”⁷¹.

Ofiara eucharystyczna, w której uskutecznia się pośrednictwo zbawcze Chrystusa między Bogiem a Jego ludem, jest realizowana przez Ducha Świętego. Źródłem i duszą tejże Ofiary jest miłość Boga do człowieka, który przez Ducha Świętego rozciąga w czasie i przestrzeni dzieła zbawcze swego Syna, jak też i miłość człowieka, który w Kościele i z Kościołem odpowiada Bogu na ten dar. Duch Święty sprawia również, iż ta odpowiedź ludzka, ofiara człowieka, obecna w Ofierze Chrystusa, staje się miłą Bogu⁷².

Ofiara Mszy świętej jest paschalną Ofiarą Chrystusa⁷³. Uobecnia ona zatem nie tylko Jego śmierć, ale także i przede wszystkim Jego zmartwychwstanie, w którym to odkupiona ludzkość staje się „nowym stworzeniem” (2Kor 5,17). Śmierć i zmartwychwstanie Zbawiciela nie są rzeczywistościami odrębnymi, choć w czasie historycznym następującymi po sobie, lecz stanowią jedną rzeczywistość zbawczą – jako dynamiczne przejście z jednej fazy do drugiej tego samego Misterium⁷⁴. Śmierć i zmartwychwstanie stanowią zatem jakby dwa oblicza tego samego wydarzenia. Pascha była uwieńczeniem i dopełnieniem całego życia Chrystusa i Jego postawy służebnej. Ofiara natomiast znajduje się w centrum Jego Paschy, w centrum Misterium odkupienia; dotyczy to również Ofiary eucharystycznej⁷⁵. To Misterium realizuje się *in sacramento*

⁶⁹ Mnd Piątku 4 tygodnia Wielkiego Postu, MRP, s. 96; Mnd 7 Niedzieli Wielkanocy, MRP, s. 231.

⁷⁰ Mnd Poniedziałku 7 tygodnia Wielkanocy, MRP, s. 232; Mnd Mszy wspólnej o dziewicach, MRP, s. 46”.

⁷¹ Mnd Piątku 2 i 5 tygodnia Wielkiego Postu (MRP, s. 80, 104), Niedzieli Palmowej (113), 7 i 22 Niedzieli zwykłej (248, 263), Święta św. Szymona i Judy Tadeusza (219’), Wspomnienia św. Piusa X (158’), św. Jana Nepomucena (64’), św. Jadwigi (209’) Mszy za zmarłych, nr 20 (225”).

⁷² Mnd Uroczystości Najświętszego Sera Jezusa, MRP, s. 279; Mnd Wspomnienia św. Andrzeja Świerada i Benedykta, MRP, s. 115’

⁷³ Mnd Piątku w Oktawie Wielkanocy, MRP, s. 190; Mnd 4 Niedzieli Wielkanocy, MRP, s. 208.

⁷⁴ Por. W. Hryniewicz, *Liturgia a misterium paschalne Chrystusa*, w: *Wprowadzenie do Liturgii*, red. F. Blachnicki, Poznań–Warszawa–Lublin 1967, s. 81.

⁷⁵ Modlitwy mszalne podkreślają, że Ofiara eucharystyczna „wzięła początek w Misterium Paschalnym” (Mnd Wigilii Paschalnej, MRP, s. 179), albo inaczej: Misterium Paschalne „jest jej źródłem” (Mnd Piątku 4 tygodnia

w celebracji Eucharystii wobec uczestników liturgii, którzy zostają zanurzeni w całą pełnię tegoż Misterium. Stąd podstawową treścią każdej sprawowanej Eucharystii jest przejście Chrystusa przez śmierć do chwały zmartwychwstania i udział człowieka w Paszce swego Zbawiciela. Eucharystia sama jest również Paschą⁷⁶. Przez tę Ofiarę paschalną ciągle wypełnia się Przymierze, zawarte we Krwi Chrystusa, Krwi wylanej na odpuszczenie grzechów (zob. Mt 26,28), między Bogiem a Jego ludem. W eucharystycznej celebracji Ofiary paschalnej realizuje się zatem Przymierze odkupienia, całkowite pojednanie człowieka ze swoim Stwórcą, wyzwolenie z niewoli grzechu i śmierci do nowego życia w wolności, prawdzie i miłości ściśle jednoczącej pojednaną ludzkość z Bogiem, który obdarza ją swoją łaską.

Résumé

Dans le Nouveau Testament il n'est qu'un seul Prêtre et Offrant, Jésus Christ. Toute sa vie terrestre a été d'un dévouement total à la vie du monde et son service dans l'oeuvre de réconciliation de l'humanité avec Dieu. Cette attitude de service et d'offrande de lui-même, Il l'a établie sur l'Eucharistie, instituée à la dernière Cène. L'Eucharistie est donc le sacrifice pascal, dans lequel est présent le mystère de la Croix. Ce sacrifice pascal, fait "en rémission des péchés" (Mt 26,28), a une dimension du salut. En fait, il effectue une réconciliation de l'homme avec Dieu. Dans tous les sacrifices, il y a quatre éléments essentiels: Dieu, à qui le sacrifice est offert; le prêtre, qui offre; la victime, qui est offerte; ceux, pour qui le sacrifice est fait. Dans le Christ, deux éléments ne font qu'un. Prêtre et Victime sont la même personne, unis avec ceux, pour qui le sacrifice est offert. Dans l'Eucharistie, le sacrifice du Christ sur la Croix est rendu présent sacramentellement. Le sacrifice du Christ est aussi un sacrifice de l'Eglise. L'Eglise célèbre par la liturgie le sacrifice du Christ et remplit, aujourd'hui dans le monde, l'oeuvre rédemptrice de son Fondateur. Cette théologie du sacrifice comprend les prières sur les offrandes.

Wielkiego Postu, MRP, s. 96). W dalszym ciągu, tak jak na drzewie Krzyża, w sprawowanej Eucharystii, w Ofierze oddaje się Bogu „Chrystus jako paschalny Baranek” (Mnd Mszy przy udzielaniu Wiatyku, MRP, s. 77”).

⁷⁶ Por. W. Hryniewicz, *Nasza pascha z Chrystusem*, Lublin 1987, s. 401.